

Abstrakt

Bakalářská práce se soustřeďuje na sémantický okruh dechu a dýchání. Vychází při tom z teorií a metod kognitivně-kulturního přístupu k jazyku.

V první kapitole je věnována pozornost teorii konceptuální metafory, kognitivnímu pojetí metonymie a kombinaci metafory s metonymií (tzv. metaftonymií).

Další kapitola přibližuje zkoumaný sémantický okruh na základě dat z výkladových, etymologických a jiných slovníků. Upozorňuje se při tom na metafory a metonymie, k nimž tyto údaje poukazují.

Třetí kapitola se zabývá tělesnou zkušeností s dechem, a to v celé její šíři (smyslové vnímání dechu a vlastní prožívání dýchání). Je zde rovněž naznačeno, jakým způsobem se tento zkušenostní základ promítá do jazyka.

Stěžejní kapitola práce představuje klasifikaci shromážděného jazykového materiálu: ukazuje, k jakým cílovým oblastem se váže zdrojová oblast dechu a dýchání na základě metaforických vyjádření excerpovaných z frazeologických slovníků ve formě frazémů. Výzkum ukázal, že se dech a dýchání ve zdrojové oblasti uplatňují především metonymicky. Lze pak rozlišit tzv. metafory z metonymií (metaftonymie) a „čisté“ metafory (personifikace). Na základě interpretace dat jsou na konci práce formulovány konceptuální metafory založené na dechu a dýchání.